

Utbildningsdepartementet
U2020/00129/GV

Remissvar

ORU 2020/01950

Malin Saverman

2020-06-09

Remissvar - Valideringsdelegationens slutbetänkande Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)

Örebro universitet ställer sig generellt positivt till Valideringsdelegationens slutbetänkande. Förslaget om en gemensam definition av begreppet validering, införandet av en valideringsförordning samt att införa begreppet validering i högskoleförordningen uppskattas särskilt då det ger en ökad samsyn på validering och en legitimitet åt begreppet.

De synpunkter som Örebro universitet vill framföra rör främst ersättning för valideringsarbetet, möjlighet till att förkorta studietiden för validander samt branschvalidering inom hälso- och sjukvård. Örebro universitet vill även lyfta att det är viktigt att rekommendationer och riktlinjer för fortsatt arbete med validering inom högskolesektorn tas fram i nära samarbete med lärosätena.

3. Behov och nytta av validering

3.3 Mer effektiv komplettering efter validering

Då många av universitetets utbildningar och program idag har fasta studiegångar så kan det vara svårt att få möjlighet till en förkortad studietid genom validering. Örebro universitets farhåga är därför att lärosätena kommer att få svårt att skapa förkortade individuella studieplaner för personer som valideras. Möjligheten att genomföra programkurser på individnivå är mycket begränsad, eftersom kurserna på grund av lärarresurser, lokaler med mera är kostsamma att genomföra. En studieplanering som istället endast inrymmer befintliga kurstillfällen kan visserligen tydliggöra studentens väg framåt men kommer antagligen inte att förkorta den totala utbildningstiden. Örebro universitet har därför svårt att se att det skulle effektivisera resursanvändningen inom utbildningssektorn.

6. Generell reglering

Örebro universitet ser mycket positivt på förslaget om en gemensam definition av begreppet validering samt en förordning med generella bestämmelser. Det är också bra att lyfta in begreppet validering i högskoleförordningen, vilket ger det större legitimitet. Allt detta sammantaget ger goda förutsättningar för ökad samsyn vad gäller validering.

Örebro universitet tycker även att det är viktigt att ge Universitets- och högskolerådet det fortsatta uppdraget att driva på och stödja lärosätenas arbete med validering.

6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolan och yrkeshögskolan

När det gäller validering inom uppdragsutbildning är Örebro universitet till viss del splittrat. De flesta ställer sig bakom förslaget och ser positivt på tillgodoräknanden inom uppdragsutbildning medan några ifrågasätter förslaget och ställer sig helt bakom det särskilda yttrande som lämnats av ledamoten Malin Jönsson (UHR) i betänkandet.

6.5.6 UKÄ och UHR ska ta fram rekommendationer för validering

Förslaget att Universitetskanslersämbetet i samarbete Universitets- och högskolerådet i diskussion med Sveriges universitets- och högskoleförbund ska ta fram rekommendationer och riktlinjer för validering i högskolesektorn är bra. Örebro universitet vill dock understryka att det är viktigt att lärosätena i stor utsträckning involveras i det arbetet så att resultatet blir ett praktiskt användbart verktyg för validering. För högskolan finns två skäl att validera kompetens som förvärvats på annat sätt än genom studier; dels för att uppfylla behörighetskrav för tillträde till utbildning, dels för tillgodoräknande inom utbildning. När det gäller validering är det därför även viktigt att lärosätena erkänner varandras bedömningar vilket gemensamma riktlinjer skulle kunna främja. Som komplement till rekommendationerna är det önskvärt att det finns stöd till lärosätena vid bedömning av icke avslutade utländska utbildningar till exempel i form av en konsultfunktion för att säkerställa äkthet och godkännande av utbildningen, ge kunskap om hur utbildningen placerar sig i landets utbildningssystem samt om nivå och omfattning av ingående kurser i relation till det svenska utbildningssystemet.

8. Finansiering för genomförande och utveckling

Validering tar mycket tid i anspråk och Örebro universitet instämmer i betänkandets påpekande om att en likvärdig och kvalitetssäkrad validering är resurskrävande. Valideringsdelegationen har tidigare gjort bedömningen att en särskild ersättning bör betalas ut till lärosätena för tillgodoräknanden, detta är mycket viktigt att det görs då det idag inte finns ekonomiska resurser för ett sådant merarbete som validering kräver. Formerna för ersättning för validering behöver dock utformas så att de i möjligaste mån motsvarar arbetsinsatsen och att det utbetalas oavsett resultatet på valideringen. Många gånger kan ett avslag vara mer resurskrävande än ett beviljande.

10. Vidareutveckling av validering mot arbetslivets kvalifikationer

Valideringsdelegationen lägger i sitt slutbetänkande stor vikt vid att validering ska ske mot kompetensstandarder inom respektive bransch. Örebro universitet är kritisk till att kompetensstandarder i förslagen så starkt knyts till branschorganisationer. Det är viktigt att behöriga myndigheter ges möjlighet att påverka utformningen av standarder. På hälso- och sjukvårdens område bör till exempel Socialstyrelsen få lämna föreskrifter eller rekommendationer så att ett valideringssystem utformas där patientsäkerheten kan säkerställas. Detta gäller kompetensen hos såväl legitimerad som icke-legitimerad personal.

Örebro universitet anser även att betänkandets förslag till valideringsförordning behöver kompletteras så att kompetensstandarder utformas med stöd av myndigheters föreskrifter eller rekommendationer. I förslaget till valideringsförordning anges i 6 § att kompetensstandarderna ska vara utformad i termer av läranderesultat och fastställd av ett behörigt organ. Med behörigt organ avses det organ som utformat standarden och svarar för kvalitetssäkring av kvalifikationen samt det formella intyg som utfärdas. Örebro universitet noterar att samma organ som tar fram kompetensstandarderna *också* svarar för dess kvalitetssäkring. Det saknas förslag för oberoende granskning av standarders kvalitet och relevans. Ett särskilt statsbidrag föreslås också i syfte att stötta insatser för utveckling av kompetensstandarder. Örebro universitet vill påpeka att detta i sig inte innebär någon *kvalitetssäkring* av standarder.

I utredningen *Reglering av yrket undersköterska* (SOU 2019:20) konstaterades att det råder en otydlighet om vem som har ansvaret för validering av medarbetare och hur den ska gå till.¹ Vidare framkom att verksamhetsföreträdare efterfrågar en nationell, likvärdig bedömning. Utredningen ansåg att huvudmännen inom vård och omsorg bör vara ansvariga för valideringsåtgärder, men utifrån kompetenskriterier från Socialstyrelsen i samråd med Skolverket. Örebro universitet ser positivt på en sådan ordning som innebär att en oberoende part sätter ramarna för kompetensstandarder inom vård och omsorg utifrån krav på patientsäkerhet. Det garanterar att validering sker utifrån kriterier som är fria från hänsyn till exempelvis personalbrist eller liknande faktorer.

¹ SOU 2019:20 s. 180.